

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2003/16

Karar Sayısı : 2005/65

Karar Günü : 12.10.2005

R.G. Tarih-Sayı :31.01.2006'da tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 7. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 23.2.1995 günlü, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 25. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerinin Anayasa'nın 2., 5., 48., 172. ve 173. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Görölmekte olan davada, 4077 sayılı Yasa'nın 16. maddesine aykırılık nedeniyle, idari para cezası verilmesini öngören itiraz konusu tümcelerin Anayasa'ya aykırı oldukları kanısına varan Mahkeme, iptalleri için re'sen başvurmuştur.

III- İTİRAZ KONUSU YASA KURALI

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 25. maddesinin üçüncü fıkrasının itiraz konusu birinci ve ikinci tümceleri şöyledir :

“16 ncı maddeye aykırı hareket edenler hakkında 200.000.000 lira para cezası uygulanır. 16 ncı maddeye aykırılık, ülke düzeyinde yayın yapan yazılı, sözlü, görsel vesair araçlar ile gerçekleşmiş ise, cezanın on katı uygulanır.”

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İctüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Enis TUNGA ve Mehmet ERTEN'in katılımlarıyla 11.3.2003 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşölüp düşünüldü:

14.3.2003 günlü, 25048 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan, 6.3.2003 günlü, 4822 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 33. maddesiyle itiraz konusu kuralların da yer aldığı 4077 sayılı Yasa'nın 25. maddesi yeniden düzenlenmiştir. 4822 sayılı Yasa'nın 38. maddesine göre, söz konusu değişiklik Yasa'nın yayımı tarihinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe girmiştir.

4822 sayılı Yasa'yla değiştirilen 4077 sayılı Yasa'nın 25. maddesinin sekizinci fıkrasında, iptal istemine konu kurallar korunmuş, fakat idari para cezası miktarında değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliğin, yerel Mahkemedeki davada lehe sonuç doğuracak nitelikte olması nedeniyle konusu kalmayan istem hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

Şevket APALAK bu görüşe katılmamıştır.

VI- SONUÇ

23.2.1995 günlü, 4077 sayılı “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun”un 25. maddesi, 6.3.2003 günlü, 4822 sayılı Yasa'nın 33. maddesiyle değiştirildiğinden, 4077 sayılı Yasa'nın 25. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerine ilişkin KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, Şevket APALAK'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 12.10.2005 gününde karar verildi.

Başkan

Tülay TUĞCU

Üye

Sacit ADALI

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

AZLIK OYU

İdari işlemler, yönetsel birimlerce alındıkları tarihte yürürlükte olan yasal kurallara göre yargısal denetime konu olurlar. Öğreti ve uygulamanın ortak kabulü olan bu idare hukuku ilkesi, kamu gücüne dayanılarak alındığı tarihteki hukuksal gerekler ve nedenlerin ürünü olarak ortaya çıkan idari işlemlerin yasallık ilkesiyle ilişkilidir. Gerçekten de yasallık ilkesi, işlem sırasında varolan hukuksal metinlerle sınırlı bir özellik içerir.

Yönetsel işlemi oluşturan ve sınırlayan hukuksal ortam, hiç kuşku yokki o işlemin yargısal değerlendirmesinde de etken olan yaklaşımdır. Tersî durumda, davaya konu yapılan işlemin, alınışına etken olan koşullar ve hukuki nedenler dışında ve işlemin idarece oluşturulmasından sonraki gelişmelerle irdelenmesi ve böylece yargı yerince yeni bir işlem yapılması sonucu doğar. Bu sonuç, idare hukuku ilkeleri ve idarenin yargısal denetiminin yapısıyla örtüşmez.

Öte yandan, mahkemelerce Anayasa Mahkemesi'ne başvurulduğunda alınacak kararlar uyuşmazlığı çözecek işlev taşıyacağından, bu kapsamdaki Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürüyecektir. İtiraz yönteminin bu özellikleri, anayasal denetime konu yapılan yasanın değişmesi durumunda da, Anayasa Mahkemesi'nce somut kural denetiminin sürdürülmesini kaçınılmaz kılacaktır.

Ulaşılan bu yaklaşım tüm idari işlemler için geçerlidir. Temelde aynı özellikler içeren yönetsel işlemler arasında, anayasa yargısı yönünden ayırım yapmak olanaksızdır. Tersî bir yaklaşım, soyut kurallara bakışa da yansır ve eşitlik ilkesi karşısında açıklamasız kalır. Somutolguda olduğu gibi, yasal kuraldaki değişiklik, idari işlemin oluşmasına etken ve yargılama sırasında değerlendirilecek olan kanunun Anayasa'ya uyum yönünden incelenmesini önlemez. Konuya ilişkin vazgeçilemez bir durumda, idari yargıcın, ceza veren ve böylece hukuksal tavrı ortaya çıkaran bir yargıç olmadığı, ceza veren idare ajanının yasalar içinde gerçekleşen iradesini denetleyen bir yargıç olduğudur. Başka bir aktarımla, ceza yargıcının cezalandırma yetkisini kullanırken gözeticeği tüm yasal gelişmeleri, idare hukuku kapsamında cezalandırma yetkisini kullanan idare organının dikkate alacağıdır. Belirtildiği gibi idari yargıç, yönetsel iradeyi denetleyecek ve o ortamla sınırlı bir yargılama yürütecektir.

Bu bakımdan, itiraz yoluna gelen yargı yerinde incelenen uyuşmazlığa neden yasal kuralın değişmesi, ilgili yasanın önceki kuralının, çekişmeyi çözümleme ve irdelenen işlemin hukuksal nedeni olma özelliğini etkilemediğinden, mahkemece uygulanacak yasal metin konumunun sürdüğü açıktır.

Aktarılan gelen açıklamalar doğrultusunda, uyuşmazlığa neden olan yasal kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki başvurunun incelenmesi gerektiği oyuyla karara karşıyım.

Üye

Şevket APALAK